Kuntatalouden tila ja tulevaisuuden näkymät

8.11.2016

Varatoimitusjohtaja Timo Reina

Kuntatalouden tila ja hallituksen kuntatalouden toimia ohjaava tavoite

- Vaimeasta talouskasvusta huolimatta kuntatalouden tilannekuva on vakaa ja odotuksia parempi
- Julkisen talouden suunnitelmassa paikallishallinnon eli kuntasektorin kokonaistulojen ja kokonaismenojen erotukselle (nettoluotonanto) on asetettu rahoitusasematavoite: korkeintaan -0,5 % suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2019

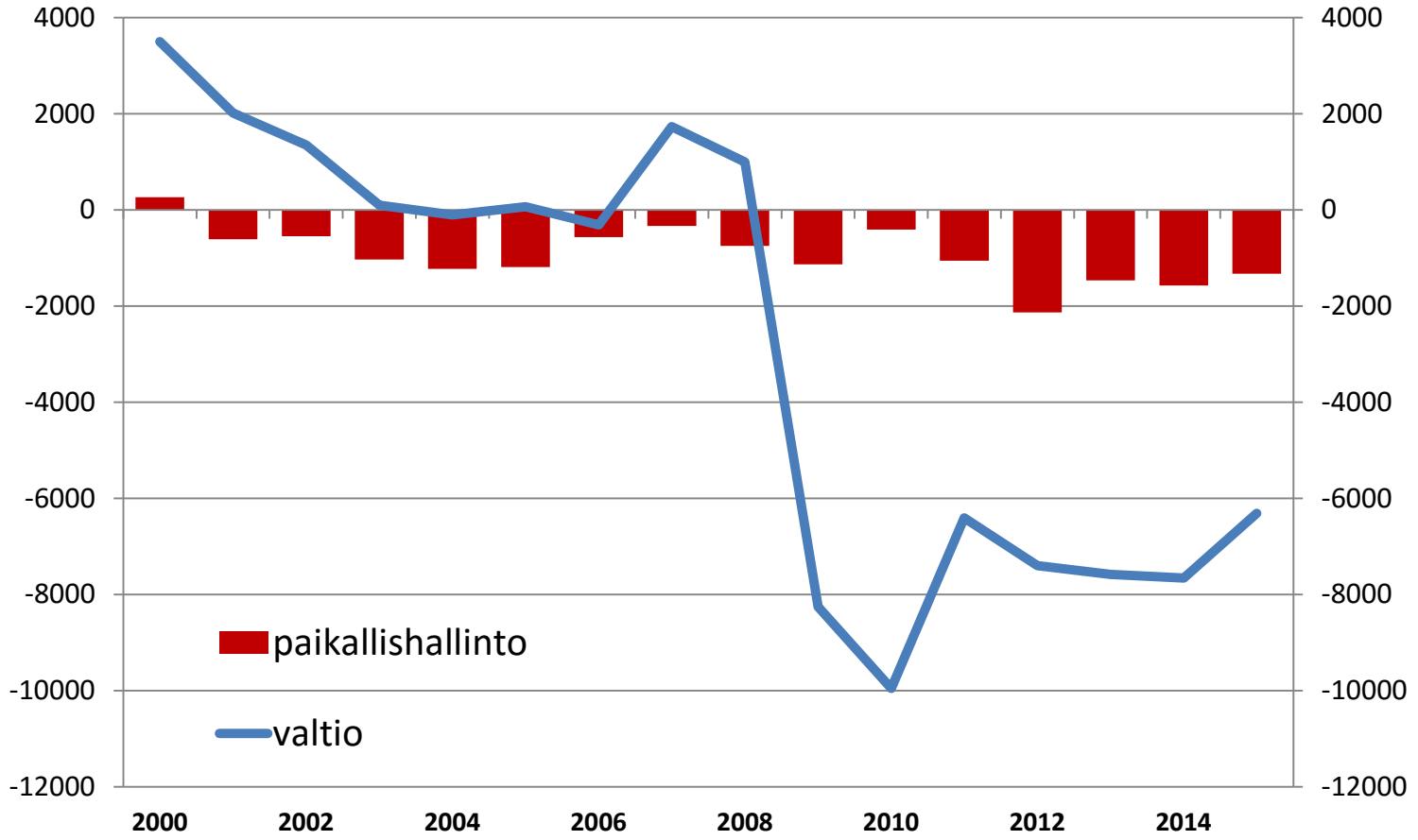
Hallituksen finanssipoliittiset tavoitteet

- Rahoitusasematavoitteet 2019 mennessä nettoluotonannolle (+)/nettoluotonotto (-):
  1. Valtiontalouden alijäämä korkeintaan ½ suhteessa BKT:hen
  2. Kuntatalouden alijäämä korkeintaan ½ suhteessa BKT:hen
  3. työeläkerahastojen ylijäämä noin 1 % suhteessa BKT:hen
  4. Muiden sosiaaliturvarahastojen rahoitusasema tasapainossa

  » Tavoitetta tukee kuntatalouden menorajoite
  - Valtion tulee alentaa v. 2019 mennessä kuntatalouden toimintamenoja vähintään 770 milj. eurolla verrattuna hallituskautta edeltäneeseen ns. ”tekniseen” julkisen talouden suunnitelmaan.
- Julkisen talouden alijäämä saa olla enintään 3 % ja velka enintään 60 prosenttia suhteessa BKT:een
- Julkisen talouden rakenteellisen rahoitusaseman muutoksen keskipitkän aikavälin tavoite (MTO): -0,5 % suhteessa BKT:een

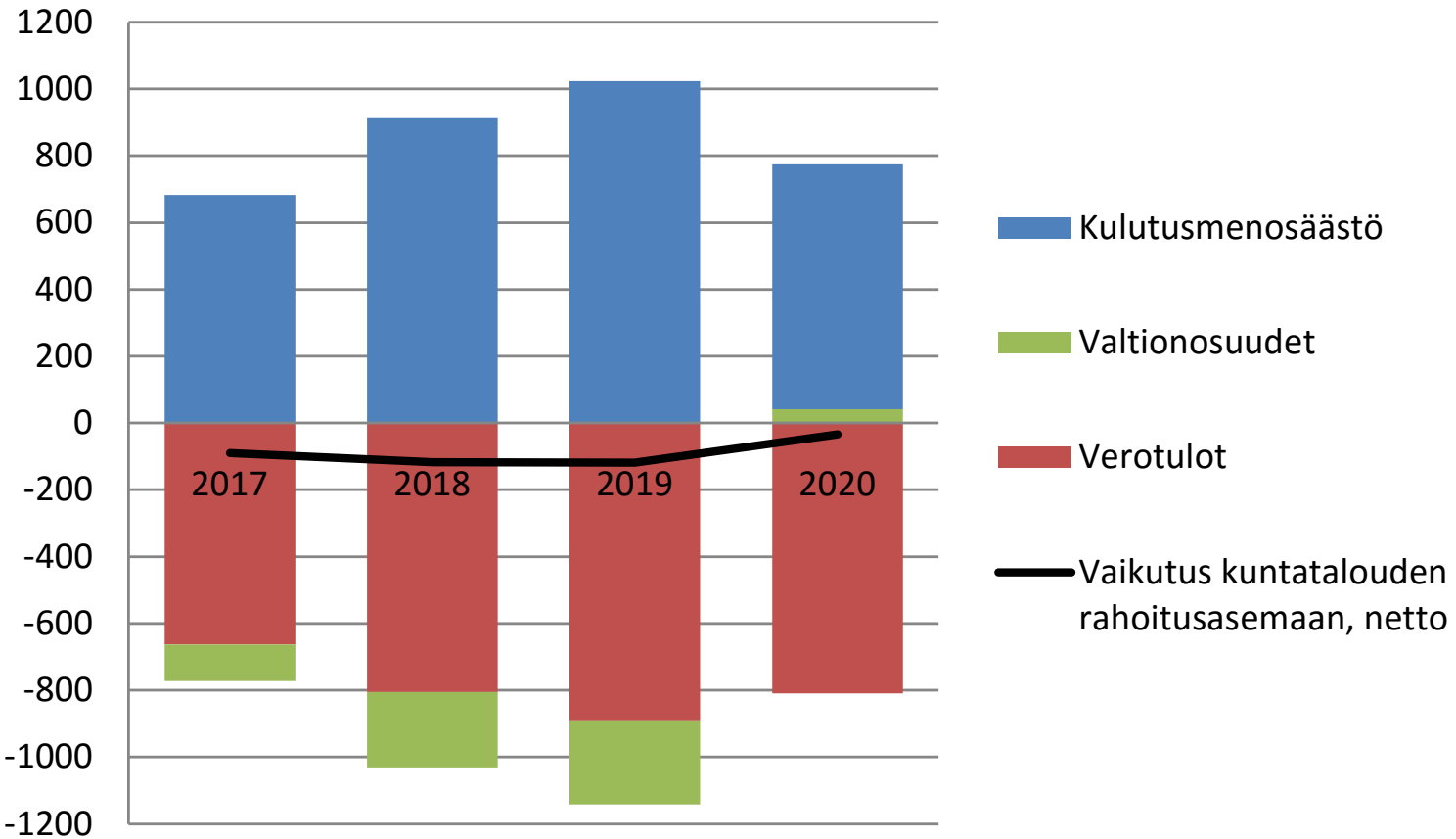
Valtion ja paikallishallinnon nettoluotonanto 2000-2015, milj. euroa

Kuntien tehtäviä lisättiin 2000-luvulla kiivaasti

Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito

Kilpailukykysopimusen vaikutukset kuntatalouteen*, milj. eur.

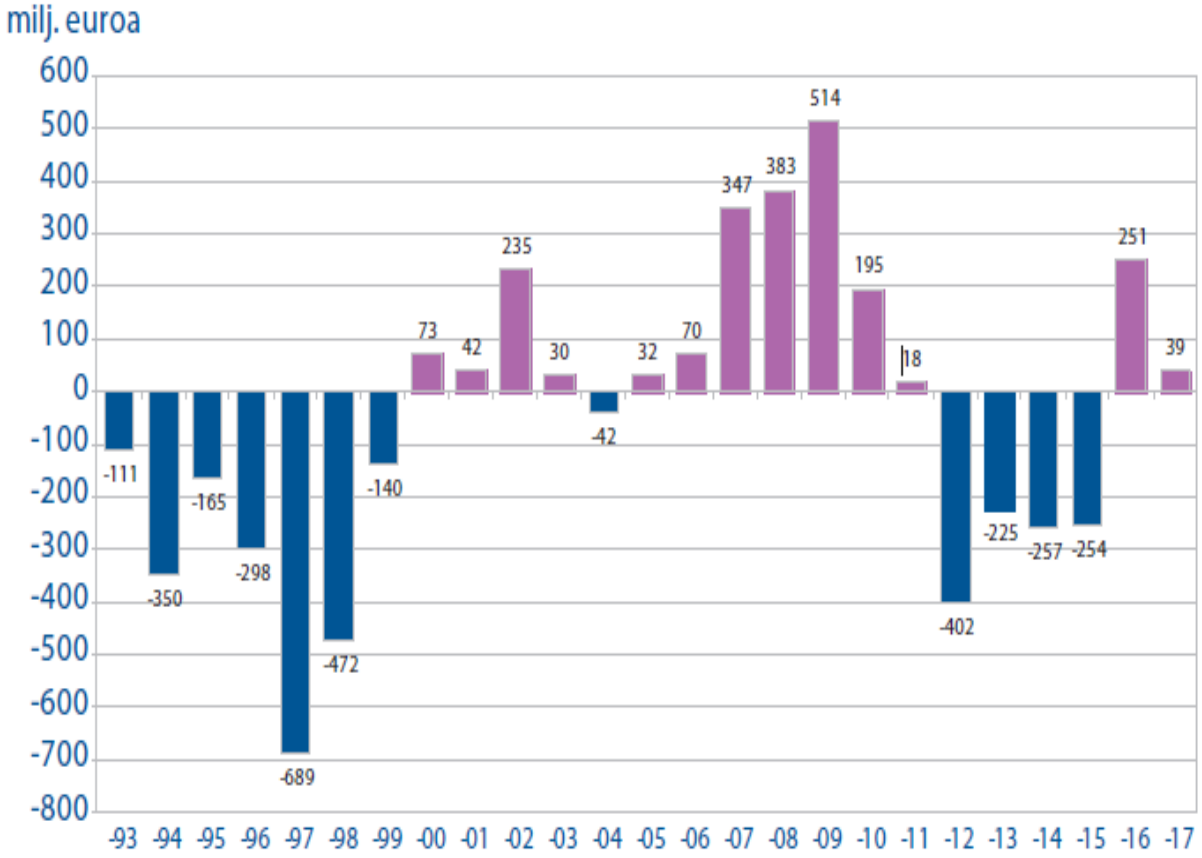
*Ml. työtulon ja eläketulon verokevennys. Ei huomioitu työllisyyden ja talouskasvun vahvistumisen kautta tulevia positiivisia vaikutuksia kuntatalouteen.

Kilpailukykysopimuksen vaikutukset kuntien rahoitusasemaan vuonna 2017

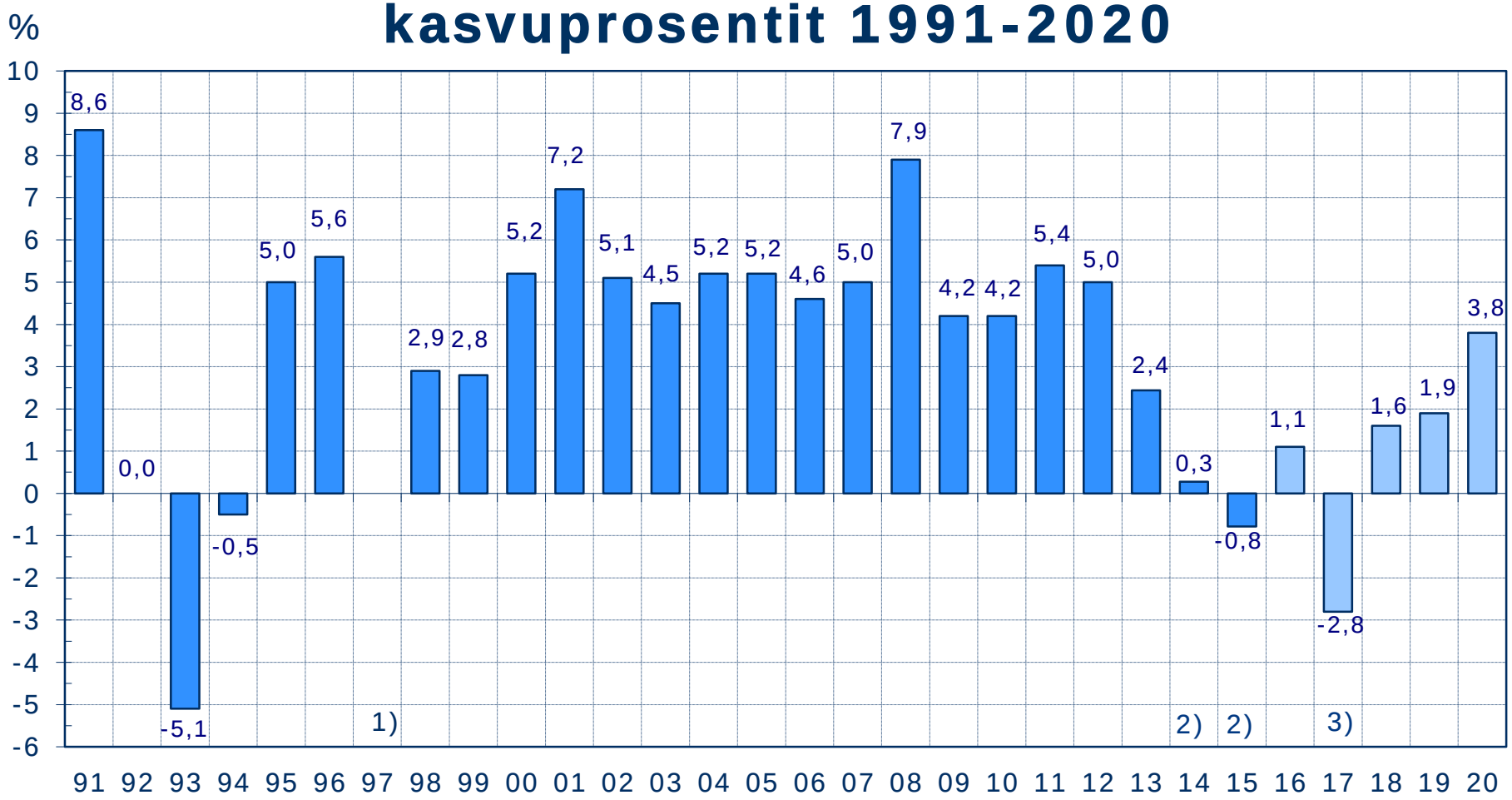
Ilman ns. dynaamisia vaikutuksia, milj. euroa

	2017
Kuntien työvoimakustannukset	
Työnantajamaksujen alentaminen	281
Lomarahojen leikkaus	309
Työajan pidennys	93
Veronkevennysten vaikutus kunnallisveroon	-273
Työtulojen verotus	-211
Eläketulon verotus	-62
Veronkevennysten vos-kompensaatio kunnille	273
Verotuksen kautta tulevat epäsuorat vaikutukset	
Työnantajamaksujen alentamisen vaikutus yhteisöveron tuottoon	59
Työntekijämaksujen korotuksen vaikutus kunnallisveron tuottoon	-356
Lomarahaleikkauksen vaikutus kunnallisveroon	-65
Työajanpidennyksen vaikutus kunnallisveroon	-32
Valtionosuuksien vähennys	
Työnantajamaksusäästö	0
Lomarahaleikkaussäästö	-309
Vuosityöajanpidennyssäästö	-70
Vaikutus kuntatalouden rahoitusasemaan	**-90**
Valtionosuusindeksin aleneminen työnantajamaksujen alenemisen seurauksena	**-78**
Nettovaikutus ml. vos-indeksin muutos	**-168**

Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen VM:n arvioiden mukaan 1993-2017

Kuntien ja kuntayhtymien toimintamenojen kasvuprosentit 1991-2020

1) Mm. opetustoimen ylläpitäjämallin johdosta vuosi 1997 ei ole vertailukelpoinen aikaisempien vuosien kanssa

2) Vuosina 2014-2015 toimintamenojen kasvua hidastaa kunnallisten ammattikorkeakoulujen sekä liikelaitosten yhtiöittäminen. Ilman näitä yhtiöittämisiä kasvu olisi vuosina 2014 ja 2015 ollut noin 1 %.

3) Vuonna 2017 toimintamenojen kasvua hidastaa perustoimeentulotuen maksatuksen ja laskutuksen siirto Kelalle sekä kiky-sopimus. Ilman näitä toimenpiteitä kasvu olisi noin +0,8 %.

Lähde: Vuodet 1991-2015 Tilastokeskus.
Vuosien 2016-2020 arviot VM 15.9.2016.

Kuntien ja kuntayhtymien talous, mrd. €

(painelaskelman mukaan)

	2014 1)	2015* 1)	2016**	2017**	2018**	2019**	2020**
Toimintakate	**-26,67**	**-27,56**	**-27,88**	**-27,01**	**-27,41**	**-27,89**	**-29,06**
Verotulot	21,18	21,77	21,96	21,81	22,33	22,98	23,81
Käyttötalouden valt.os.	8,20	8,23	8,80	8,37	8,23	8,05	8,26
Rahoituserät, netto	0,17	0,25	0,30	0,30	0,29	0,28	0,26
Vuosikate	**2,88**	**2,70**	**3,18**	**3,46**	**3,44**	**3,43**	**3,27**
Poistot	-2,64	-2,66	-2,76	-2,86	-2,96	-3,06	-3,16
Satunnaiset erät, netto	1,92	0,33	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27
Tilikauden tulos	**2,16**	**0,37**	**0,68**	**0,86**	**0,74**	**0,63**	**0,37**
Tulorah. korjauserät	-2,56	-0,61	-0,55	-0,55	-0,55	-0,55	-0,55
Tulorahoitus	2,24	2,42	2,89	3,18	3,15	3,14	2,98
Investoinnit, netto	-2,34	-3,26	-3,45	-3,62	-3,57	-3,72	-3,75
Rahoitusjäämä [2)]	**-0,10**	**-0,83**	**-0,56**	**-0,44**	**-0,42**	**-0,57**	**-0,77**
Lainakanta	16,53	17,40	18,01	18,50	18,96	19,58	20,40
Rahavarat	5,30	5,11	5,11	5,11	5,11	5,10	5,10

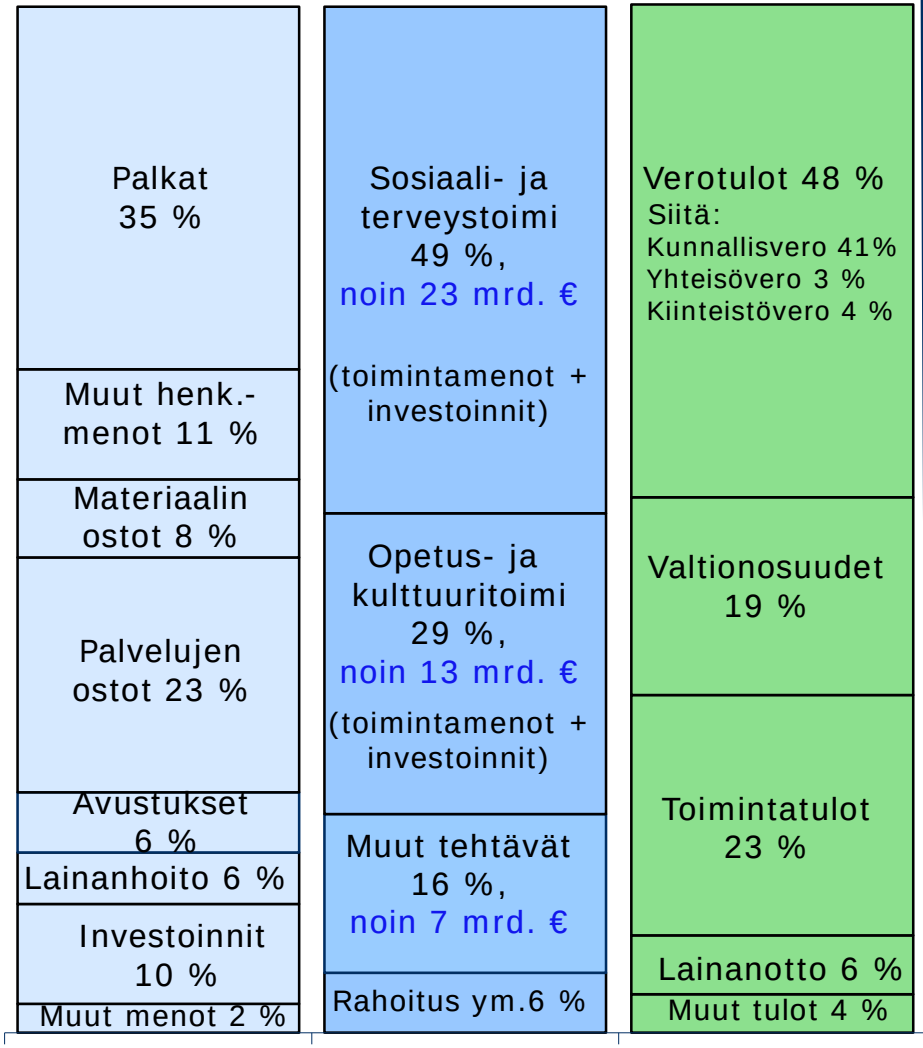
1) Kunnallisten liikelaitosten yhtiöittäminen paransi vuonna 2014 tilikauden tulosta arviolta noin 1,7 mrd. euroa. Vuonna 2015 liikelaitosten yhtiöittäminen heikensi toimintakatetta arviolta 0,45 mrd. euroa.

2) Rahoitusjäämä = Toiminnan ja investointien rahavirta = Tulorahoitus + investoinnit, netto
Tulorahoitus = Vuosikate + satunnaiset erät, netto + tulorahoituksen korjauserät

Lähde: Vuodet 2014-2015 Tilastokeskus.
Vuosien 2016-2020 arviot VM 15.9.2016

Kuntien ja kuntayhtymien talous nyt ja tulevaisuudessa

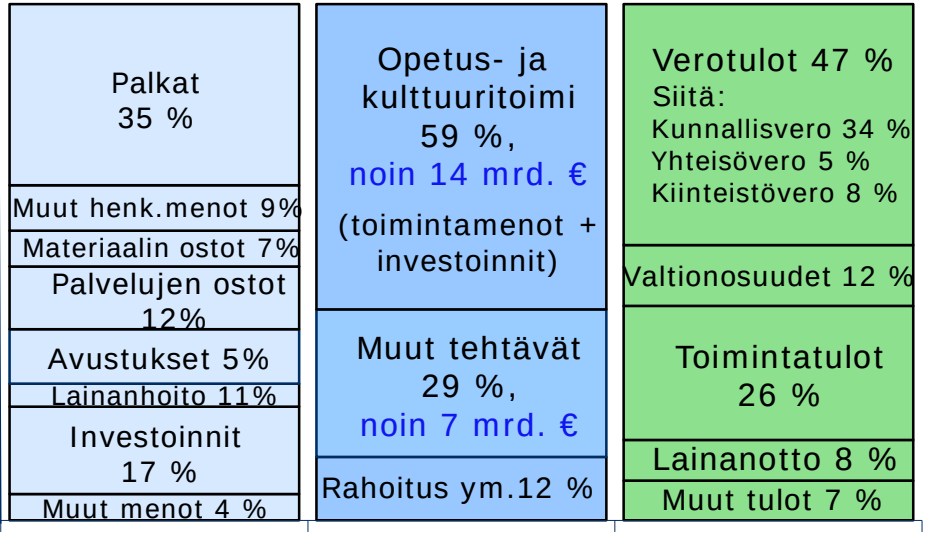
Arvio vuodelle 2016:

Tulos- ja rahoituslaskelman mukaiset ulkoiset tulot noin 45,8 mrd. € ja ulkoiset menot noin 45,7 mrd. €

Hahmotelma vuodesta 2019:

(mukana sote-uudistus, perustoimeentulotuen siirto Kela:lle, kiky-sopimus)

Tulos- ja rahoituslaskelman mukaiset ulkoiset tulot ja ulkoiset menot noin 23 mrd. €